

บทเรียนที่ 4

คุณธรรมและจริยธรรม
ในการทำธุรกรรม
อิเล็กทรอนิกส์

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์
2. ข้อแตกต่างระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์
3. คุณธรรมและจริยธรรมในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่บุคคลพึงมี

คุณธรรม หมายถึง สภาพของคุณงามความดีที่ถูกปลูกฝัง
ขึ้นในจิตใจจนเกิดจิตสำนึกและรู้จักไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรทำและ
สิ่งใดไม่ควรทำ ซึ่งมีพื้นฐานจากหลายประการ อาทิ หลัก
ศีลธรรม ศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย
จรรยาบรรณวิชาชีพ

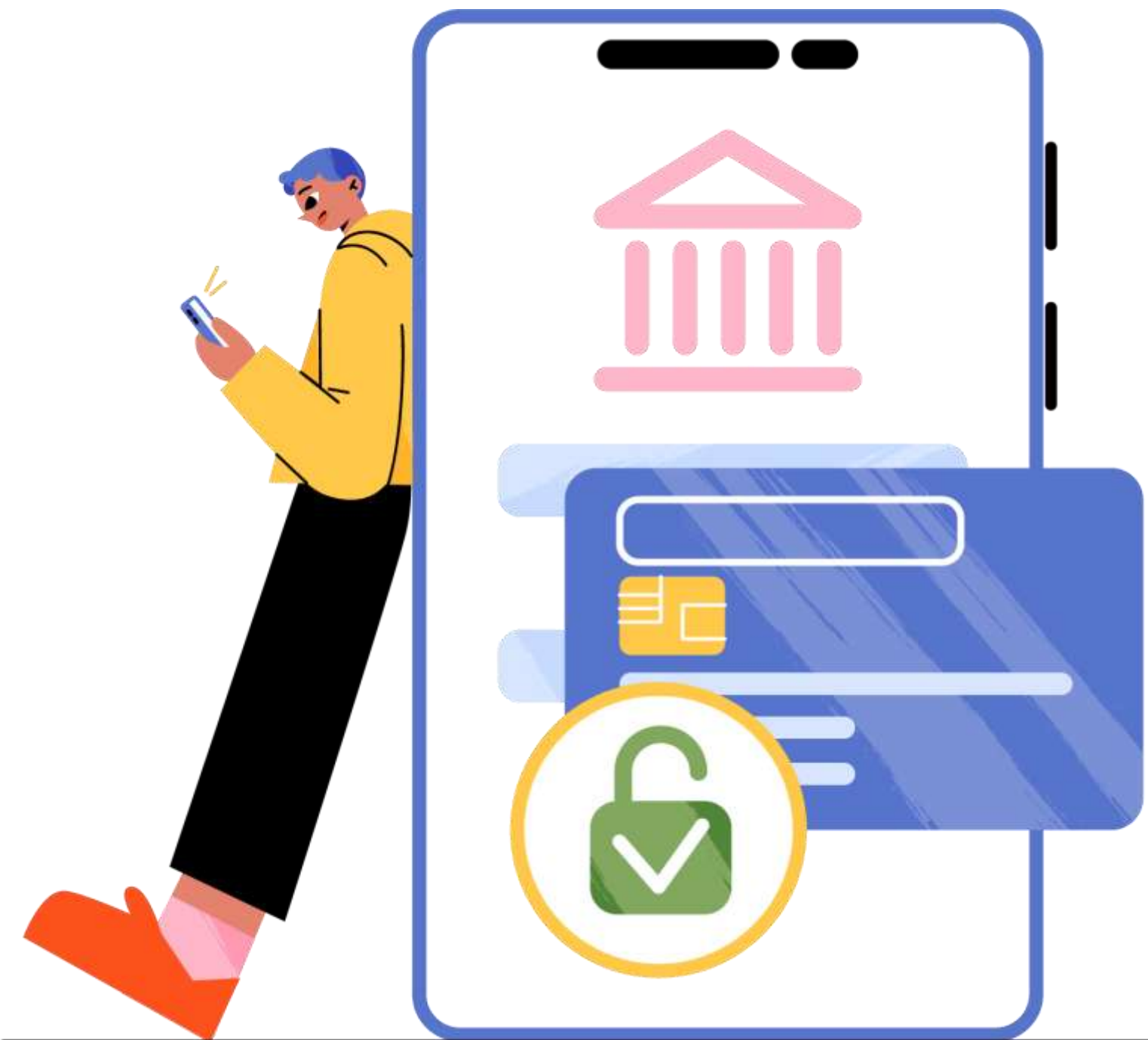
จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามความดีงาม
แห่งคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ปรากฏเป็นสภาวะความดีงามในการ
แสดงออกทั้งทางกายและวาจาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ
ผู้อื่น รวมทั้งสังคมโดยรวม

1. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นการทำธุรกรรมที่บุคคลไม่ได้
อยู่ซึ่งหน้ากัน สร้างความสะดวกแก่ผู้ทำธุรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ
การที่ผู้ทำธุรกรรมไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปทำธุรกรรม ด้วย
สาเหตุนี้ทำให้มีความเสี่ยงกว่าการทำธุรกรรมแบบปกติ ดังเห็นได้
จากมีข่าวการละเมิดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมออนไลน์ต่อเนื่องมาโดย
ตลอด ซึ่งข้อมูลจากตำรวจสอบสวนกลางเกี่ยวกับคดีที่มีผู้ตกเป็นเหยื่อ
ของอาชญากรเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเดือน
มีนาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 พบการละเมิดจาก
การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

อันดับ	ประเภท	จำนวน (คน)
1	หลอกลวงซื้อขายสินค้าและบริการ	160,819
2	หลอกให้โอนเงินเพื่อทำงาน	50,536
3	หลอกให้กู้เงิน	43,193
4	หลอกให้ลงทุนผ่านระบบคอมพิวเตอร์	32,501
5	หลอกลวงทางโทรศัพท์ (Call Center)	27,620

จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากรูกรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งการอาศัยมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายจากทางภาครัฐอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ จึงควรที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่อผู้ที่ทำ รุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะนอกจากทำให้บุคคลรอดพ้นจากเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ยังช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อการทำรุกรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกันหากผู้ทำรุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม ก็จะทำให้มีผู้ถูกละเมิดจำนวนมากตลอดจนระบบความเชื่อมั่นต่อรุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หมดไป

2. ข้อแตกต่างระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมกับกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

คุณธรรม จริยธรรม และกฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ต่างก็เป็นกรอบที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของบุคคล แต่มีความแตกต่างกันบางประการ ดังนี้

1.

คุณธรรมเป็นกรอบที่ควบคุมสภาพจิตใจของบุคคล จนแสดงออกมาในรูปแบบของการกระทำจริยธรรมที่ดีงาม ส่วนกฎหมายมุ่งเน้นความประพฤติที่แสดงออกมาเท่านั้น ไม่เข้าไปควบคุมถึงจิตใจ

2.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นกฎหมายเทคนิคที่นักกฎหมายสร้างขึ้น ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎศีลธรรม ในทางกฎหมายเรียกว่า “**Mala Prohibita**” คือการกระทำจะเป็นความผิดหรือความชั่ว ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายห้าม โดยสามัญสำนึกบุคคลไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นความผิด เพราะอาจจะไม่ได้กระทบต่อคุณธรรมและจริยธรรม

3.

โทษของการฝ่าฝืนคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องความผิดบาปหรือการผิดมนโธสำนึกส่วนการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นการกระทำที่มีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งมีความชัดเจนแน่นอนตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. คุณธรรมและจริยธรรมในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่บุคคลพึงมี

คุณธรรมและจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้ทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์พึงมี ในเบื้องต้นก็จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกรอบคุณธรรมจริยธรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่

1. **ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)** ต้องเคารพสิทธิในการเป็นเจ้าของ และควบคุมข้อมูลของคู่สัญญาที่ตนทำธุรกรรมด้วย ไม่นำข้อมูลไปเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลใด ๆ ให้แก่ผู้อื่น ตัวอย่างการละเมิดความเป็นส่วนตัวที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง เช่น การสุมเข้ารหัสผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปขายต่อ ส่งสแปม (Spam) เพื่อการโฆษณาการดักจับข้อมูลเพื่อส่งเสริมการตลาด

2.

ความถูกต้อง (Information Accuracy) ของข้อมูลของคู่สัญญา โดยจะต้องตรวจสอบก่อนการบันทึกข้อมูล ข้อมูลต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ โดยอนุญาตให้คู่สัญญาเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเองและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

3.

ความเป็นเจ้าของข้อมูล (Information Property) เป็นการให้ความเคารพกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น ไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ลอกข้อมูลโดยไม่อ้างอิง ตลอดจนใช้สิทธิเท่าที่เจ้าของสิทธิพึงจะอนุญาตให้ใช้ เช่น ใช้ได้แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือสามารถแบ่งส่วน (Share) ให้ผู้อื่นร่วมใช้สิทธิได้มากน้อยเพียงใด

4.

การเข้าถึงข้อมูล (Data Accessibility) เป็นการเคารพสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่แต่ละบุคคลกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

จากคุณธรรมข้างต้น สามารถอธิบายเป็นประเด็นคุณธรรมและ
จริยธรรมย่อย ๆ ที่บุคคลพึงมีได้ ดังนี้

1. **เคารพสิทธิหน้าที่ของผู้อื่นบุคคล** ไม่ควรฉวยโอกาสจาก
การที่ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมในปัจจุบัน
และใช้ความรู้ความสามารถในทางมิชอบละเมิดสิทธิของ
ผู้อื่น ด้วยการเจาะหรือทำลายระบบการทำงาน
คอมพิวเตอร์ การปลอมแปลงตัวตนการสืบค้นข้อมูล
ส่วนตัวของผู้อื่น ตัดต่อภาพบุคคลอื่น ไม่เอาชนะคู่แข่ง
ด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2.

ชื่อเสียงสุจริต อันเป็นคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งความชื่อเสียงสุจริตที่ผู้ทำธุรกรรมบนโลกออนไลน์พึงมี ได้แก่

- ไม่สร้างข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จ (False Computer Data) หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม (Forged Computer Data) สร้างตัวตนจริงบนโลกอินเทอร์เน็ตสำหรับการทำธุรกรรม
- ระมัดระวังการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา
- ไม่อวดอ้างหรือโฆษณาเกินความเป็นจริง
- นำเข้ามาอย่างถูกต้องกฎหมายไม่หลบเลี่ยงภาษี

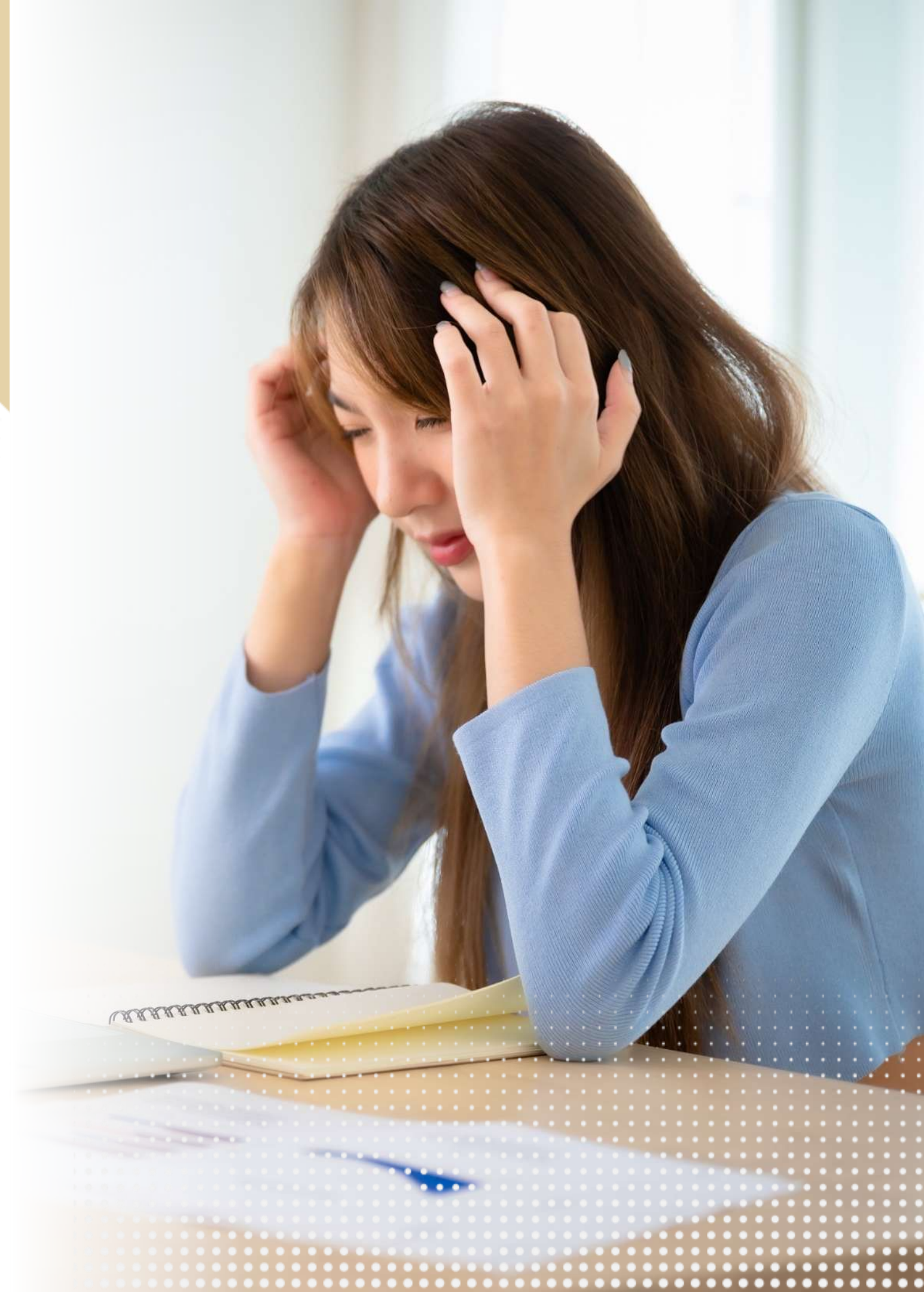

3.

มีจิตสาธารณะ กรณีบุคคลพบเห็นการกระทำความผิดหรือเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิดอย่างหนึ่งเฉย ให้แจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดไปสร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นอีก

4.

รอบคอบ อย่าเพิ่งหลงเชื่อข้อมูลที่ได้รับมาหรือข้อเสนอที่เชิญชวนให้ตัดสินใจทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ระวังการทำความธุรกรรมในระบบคอมพิวเตอร์

5.

รู้เท่าทัน ติดตามข่าวสาร โดยเฉพาะรูปแบบ
อาชญากรรมทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ว่ามาในรูปแบบ
ใดบ้าง มีสติ ใช้ความรู้และวิจารณญาณ เพื่อประเมินดู
ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

6.

ความรับผิดชอบ หากเกิดข้อผิดพลาดใด ๆ ขึ้นจาก
ความผิดพลาดหรือโดยความประมาทเลินเล่ออย่าง
ร้ายแรง บุคคลควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อคู่สัญญา
นอกจากนี้ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคม นำรายได้เข้า
สู่ระบบภาษีเพื่อนำไปพัฒนาประเทศชาติ หากเป็นการ
ขายสินค้าควรเป็นสินค้าที่ดี มีคุณภาพ ไม่ก่อให้เกิด
อันตรายกับผู้บริโภค